Werkbladen

Zin en onzin van spreekwoorden

Naam: _____

Les 1

Opdracht 1: De kennis waait je niet vanzelf aan

Noteer bij elke afbeelding welk spreekwoord is afgebeeld en wat de betekenis van dat spreekwoord is.

Spreekwoord:

Betekenis:

Spreekwoord:

Betekenis:

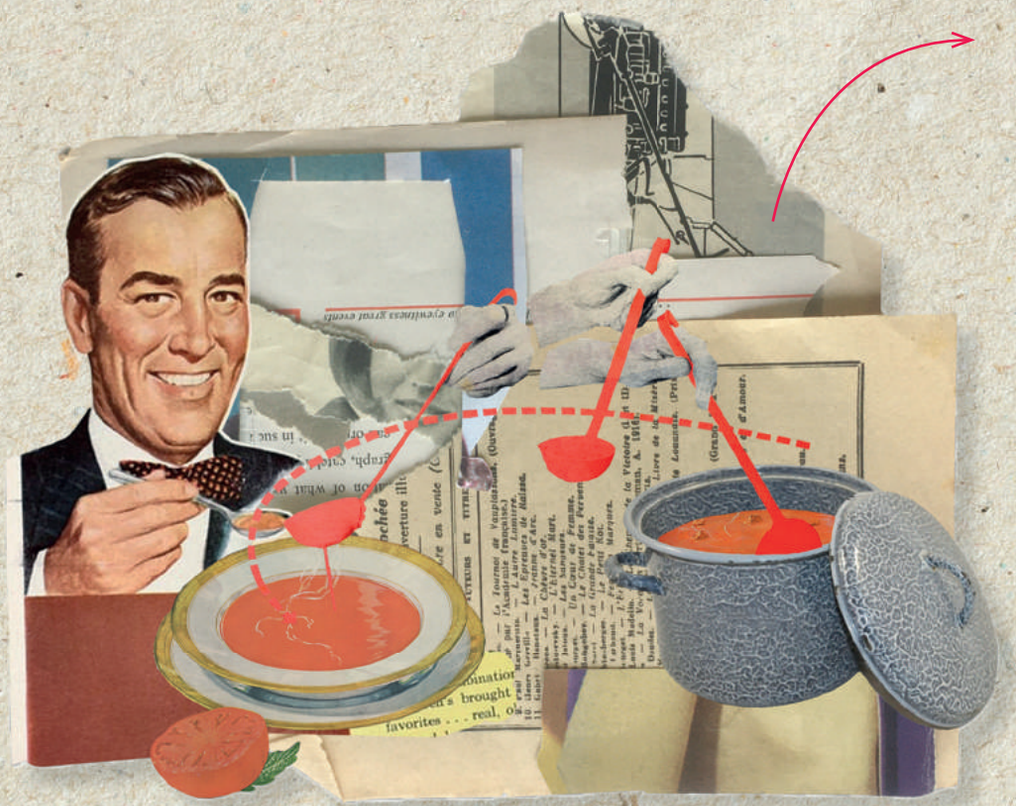

Spreekwoord:

Betekenis:

Spreekwoord:

Betekenis:

Spreekwoord:

Betekenis:

Opdracht 2: Een duidelijke taal spreken

Lees tekstfragment 1 en 2 en beantwoord de vragen.

Tekstfragment 1:

Alweer zes jaar geleden raakten twee buurmannen in gesprek, over de schutting:

“Vergeleken met mijn kinderen zijn die van jou net engeltjes, ik hoor ze nooit zeuren om snoep!”. “Echt? Dat denk ik juist bij die van jou! Hoe gaat dat spreekwoord ook alweer? Het gras bij de buren is altijd groener...

1. Wat is het spreekwoord?

2. Wat betekent het spreekwoord?

3. Welke spreekwoorden met het woord ‘gras’ ken je nog meer?

Tekstfragment 2:

Kent u dat? U zit in een kringetje op de verjaardag van tante Jans. U hebt trek in een nootje. U staat op om het bakje te pakken en biedt tante Pietje ook wat aan. “Dank je jongen. Wie goed doet, goed ontmoet”, krast het naast u.

4. Wat is het spreekwoord?

5. Wat betekent het spreekwoord?

Bekijk ook de spreekwoorden in de tabel hieronder. **Teken** in de tweede kolom wat je voor je ziet als je de betekenis letterlijk neemt. **Schrijf** in de derde kolom op wat de figuurlijke betekenis is en **schrijf** in de vierde kolom een verhaaltje van minimaal 50 woorden waarin je het spreekwoord gebruikt.

Spreekwoord	Letterlijk betekenis: tekening	Figuurlijke betekenis	Context
Als de kat van huis is, dansen de muizen op tafel.			
Gras gaat niet harder groeien als je eraan trekt.			

6. Je hebt nu een aantal spreekwoorden voorbij zien komen. Wat zijn volgens jou kenmerken van spreekwoorden? Noteer er drie.

1. _____

_____

2. _____

_____

3. _____

_____

7. Noteer een definitie van ‘spreekwoord’.

_____

_____

_____

Opdracht 3: Door vragen wordt men wijs

In opdracht 1 en 2 heb je je eigen kennis van spreekwoorden onder de loep genomen en een definitie van een spreekwoord opgesteld. In deze opdracht ga je **onderzoeken** hoeveel kennis andere mensen hebben van spreekwoorden. Voer deze opdracht uit in **groepjes van circa 4** leerlingen.

Jullie gaan werken met de volgende onderzoeksvraag: **'Welke leeftijdsgroep heeft de meeste kennis van spreekwoorden?'**
Splits jullie groepje op in tweetallen. Elk tweetal kiest een leeftijdsgroep, dit zijn jullie doelgroepen. Op die manier kun je later de resultaten met elkaar vergelijken.

Leeftijdsgroep 1: ..... tot..... jaar

Leeftijdsgroep 2: ..... tot..... jaar

Vervolgens ga je spreekwoorden verzamelen. Noteer 15 tot 20 spreekwoorden die je in de enquête gaat verwerken.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

11. _____
12. _____
13. _____
14. _____
15. _____
16. _____
17. _____
18. _____
19. _____
20. _____

Zet de enquête in elkaar. Om de kennis van je doelgroep te testen, kun je ook niet-bestaande spreekwoorden of verbasteringen van spreekwoorden in je enquête toevoegen. Als mensen aangeven deze spreekwoorden wel te kennen, dan weet je dat ze aan het bluffen zijn! Beide tweetallen nemen precies dezelfde enquête af bij hun eigen doelgroep.

Vraag actief mensen die binnen jouw doelgroep vallen om de enquête in te vullen, zorg ervoor dat zo veel mogelijk mensen de enquête invullen!

Tip:

Lees de hulpkaart 'Enquête' goed door voordat je een enquête maakt!

Wat verwacht je van de antwoorden die je krijgt? Maak de volgende zin af.

"Mensen in de leeftijdsgroep ..... tot ..... hebben meer kennis van spreekwoorden dan mensen in de leeftijdsgroep .... tot .... jaar, want _____

_____

_____

Les 2

Opdracht 4: Haastige spoed is zelden goed

Vorige les heb je een enquête uitgezet om te kijken hoe goed verschillende leeftijdsgroepen spreekwoorden begrijpen. Hopelijk hebben genoeg mensen uit jullie doelgroepen de enquête ingevuld om iets over de resultaten te kunnen zeggen. Pak de resultaten van de enquête erbij en beantwoord de volgende vragen.

1. Hoeveel mensen hebben de enquête ingevuld?

2. Hoeveel van deze mensen vallen binnen jullie doelgroepen?

3. Wat kun je op basis van de resultaten als antwoord geven op je onderzoeksvraag? Met andere woorden: wat is je conclusie? Vraag eventueel je docent om de hulpkaart ‘Conclusies trekken’.

4. Komen de resultaten overeen met je verwachtingen uit opdracht 3? Waarom wel of niet?

5. Wat ging er goed bij het uitvoeren van het onderzoek?

6. Wat ging er minder goed bij het uitvoeren van het onderzoek?

Opdracht 5: De proef op de som

In deze opdracht ga je onderzoeken of spreekwoorden ook echt kloppen. Is het bijvoorbeeld wel zo, dat goed gedrag beloond wordt (wie goed doet, goed ontmoet)?

Van je docent krijg je een hoofdstukje uit het boek 'Achterhaalde waarheid?'. Daarin heeft een wetenschapper een stuk geschreven over een bepaald spreekwoord en hij of zij heeft omschreven hoe je kunt onderzoeken of het spreekwoord klopt. Aan de hand van de onderzoekscyclus ga je dat onderzoek zelf uitvoeren. Vul de volgende opdrachten in.

Opdracht 1 & 2: Verwonderen en verkennen

Lees de achtergrondinformatie die bij je spreekwoord hoort. Vat de informatie die je hebt gelezen samen.

Welke nieuwe woorden heb je geleerd?

Opdracht 3

Wat is je onderzoeksvraag? (spreekwoord in vraagvorm)

Wat voor antwoord verwacht je op basis van de theorie? Waarom?

Opdracht 4

Lees het stukje ‘Proef op de som’ en bedenk hoe jij het spreekwoord gaat onderzoeken.

1. Welke materialen heb je nodig?

2. Heb je proefpersonen nodig? Zo ja, wie ga je vragen?

3. Welke stappen moet je nemen om het onderzoek uit te voeren?

4. Welke uitkomsten zouden jouw verwachtingen bevestigen?

5. Hoe ga je de resultaten noteren?

Opdracht 5

Voer het onderzoek uit zoals je bij stap 4 hebt bedacht en noteer direct je resultaten.

Opdracht 6: Conclusies

Klopt de verwachting die je hebt geformuleerd bij stap 3? Hoe komt dat denk je?

Discussie: wat ging er goed in je onderzoek en wat kan er beter aan je onderzoek?

Opdracht 7: Nieuwe vragen

Welke nieuwe vragen zijn in je opgekomen naar aanleiding van je onderzoek?

Les 3

Opdracht 6: Als een boek spreken

Bereid een presentatie voor over je onderzoek. Zorg ervoor dat alle fases van de onderzoekscyclus aan bod komen en dat je moeilijke woorden kunt uitleggen aan de rest van de klas.

Van je docent hoor je hoe lang de presentatie mag duren en welke hulpmiddelen je kunt gebruiken.

Opdracht 7: Een zaak uitpluizen

Wil je nu verder met onderzoek doen naar spreekwoorden? Bijvoorbeeld er je profielwerkstuk van maken? Kies zelf een spreekwoord uit en bedenk zelf hoe je de proef op de som kunt nemen!

Bijvoorbeeld

Vind je het spreekwoord ‘Als er één schaap over de dam is volgen er meer’ interessant? En is er binnenkort een schoolfeest? Ga onderzoeken hoeveel procent er op de dansvloer moet staan om de rest te laten volgen.

Of bedenk een ander experiment dat wellicht net zo goed of beter werkt!